

Κεφάλαιο 4: Ο καστρισμός και η αντιμετώπισή του (1959-1961)

Οι αναρχικοί της Κούβας συμμετείχαν ενεργά στον αγώνα ενάντια στη δικτατορία του Batista. Κάποιοι είχαν πολεμήσει ως αντάρτες στα βουνά της ανατολικής πλευράς του νησιού καθώς και στις οροσειρές Escambray στο κέντρο του νησιού. Άλλοι είχαν λάβει μέρος στον αγώνα στις πόλεις. Ο στόχος τους ήταν ο ίδιος με εκείνον της πλειοψηφίας του λαού της Κούβας: να εκδιώξουν την στρατιωτική δικτατορία και να τερματίσουν την πολιτική διαφθορά. Εκτός από το να κάνουν αυτούς τους στόχους επιθυμητούς, οι ίδιοι οι αναρχικοί πίστευαν ότι θα μπορούσαν να παρέχουν έναν ευρύτερο χώρο στον οποίο να εργαστούν στον ιδεολογικό, τον κοινωνικό και τον εργατικό τομέα. Κανείς δεν περίμενε μια ριζική αλλαγή στην κοινωνικοοικονομική δομή της χώρας.

Στην προαναφερθείσα μπροσούρα του 1956, «Proyecciones Libertarias», με την οποία οι αναρχικοί επιτέθηκαν στο καθεστώς Batista, χαρακτηριζόταν, επίσης, ο Κάστρο ως κάποιος που δεν του άξιζε «καμία απολύτως, εμπιστοσύνη», επειδή «[δεν] σεβόταν τις υποσχέσεις και πολεμούσε μόνο για την εξουσία». Ήταν για το λόγο αυτό που οι αναρχικοί διατηρούσαν συχνές μυστικές επαφές με άλλες επαναστατικές ομάδες, ειδικά την Directorio Revolucionario (Επαναστατικό Διευθυντήριο), αν και υπήρχαν, επίσης, επαφές με ελευθεριακά στοιχεία, όπως ο Gilberto Lima και μέσα στην M26J. Πολλές από αυτές τις συναντήσεις γίνονταν κρυφά στα γραφεία της ALC στη διεύθυνση Calle Jesus Maria 103, για τους σκοπούς του συντονισμού των δραστηριοτήτων σαμποτάζ και τη διευκόλυνση της διανομής του αντιπολιτευτικού προπαγανδιστικού υλικού.

Μετά το θρίαμβο της επανάστασης, ο Κάστρο είχε γίνει ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης της επαναστατικής διαδικασίας, κυρίως ως αποτέλεσμα της λανθασμένης αξιολόγησης από την πλευρά της αντιπολίτευσης στον Batista, η οποία θεώρησε τον Κάστρο ως αναγκαίο, προσωρινό και ελεγχόμενο κακό.

Εάν οι ελευθεριακοί ανησυχούσαν για τον Κάστρο, η υπόλοιπη αντιπολίτευση, η κουβανική καπιταλιστική ελίτ όσο και η πρεσβεία των ΗΠΑ, προσδοκούσαν ότι θα τον χειραγωγούσαν. Από την πλευρά της, η πλειοψηφία του λαού της Κούβας υποστήριζε τον Κάστρο ανεπιφύλακτα εν μέσω μιας πρωτοφανούς αγαλλίασης. Φάνηκε ότι ήταν γι' αυτούς η πύλη του παραδείσου, ενώ στην πραγματικότητα ήταν ο προθάλαμος της κόλασης.

Λόγω της προφανούς άρνησης του Κάστρο να καθοδηγήσει, σχηματίστηκε μια «επαναστατική κυβέρνηση» με την υποστήριξή του, με σκοπό να «τακτοποιηθούν κάποιοι λογαριασμοί» με τους εγκληματίες της προηγούμενης κυβέρνησης. Ιδρύθηκαν «Επανα-

στατικά Δικαστήρια» τα οποία εξέδιδαν συνοπτικές αποφάσεις ως ανταπόδοση στην «λαϊκή απαίτηση». Αυτά τα δικαστήρια επιδίκαζαν μακροχρόνιες ποινές φυλάκισης και θανατικές καταδίκες, αποκαθιστώντας έτσι τη θανατική ποινή (η οποία είχε καταργηθεί με το Σύνταγμα του 1940), αλλά αυτή τη φορά για πολιτικά εγκλήματα.

Οι ηγέτες της νέας επαναστατικής κυβέρνησης κατανόησαν τη σημασία της κουβανικής εργατικής τάξης, την οποία οργάνωσαν ταυτόχρονα καθιστώντας περιττή την ύπαρξη πολιτικών ομάδων καθώς και των ρεφορμιστές που έλεγχαν την CTC. Είχαν διδαχθεί αυτό το μάθημα μέσα από μία αξιοσημείωτη αποτυχία. Τον Απρίλιο του 1958, η M26J διέταξε τη διεξαγωγή μιας γενικής απεργίας στην Αβάνα, αλλά η οργάνωσή της ήταν τόσο κακή όπως και ο συντονισμός με άλλες επαναστατικές ομάδες ήταν επίσης κακός. Ως αποτέλεσμα, η απεργία απέτυχε ολοκληρωτικά, αποδεικνύοντας ότι η M26J δεν είχε ουσιαστικά καμία βάση στα συνδικάτα ή ανάμεσα στην εργατική τάξη.

Με δεδομένη αυτή την εμπειρία, μετά την ανάληψη της εξουσίας, από τους πρώτους στόχους της «επαναστατικής κυβέρνησης» του Κάστρο ήταν να αναληφθεί ο έλεγχος της CTC (που γρήγορα μετονομάστηκε σε CTCR, δηλαδή με την προσθήκη του *Revolucionaria* - Επαναστατική). 1

Κατά τις πρώτες ημέρες του Ιανουαρίου του 1959, χρησιμοποιώντας τη δικαιολογία της εκκαθάρισης της CTC από τους συνεργάτες του παλαιού καθεστώτος, η νέα κυβέρνηση εκδίωξε αυθαίρετα όλους τους κορυφαίους αναρχοσυνδικαλιστές από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις χώρων όπως ο επισιτιστικός, οι μεταφορές, οι κατασκευές, ο ηλεκτρισμός και άλλες ενώσεις που ανήκαν στην συνομοσπονδία. Μερικοί από αυτούς είχαν αντιπαχθεί ενεργά τη δικτατορία, και άλλοι είχαν υποστεί φυλακές και εξορία. Τρεις σημαντικοί ελευθεριακοί αγωνιστές που έπεσαν θύματα αυτής της εκκαθάρισης, ήταν ο Santiago Cobo, από τους εργαζόμενους στις μεταφορές, ο Casto Moscu από τους εργαζόμενους στον επισιτισμό και ο Abelardo Iglesias από το συνδικάτο των εργαζομένων στις κατασκευές. Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις συνάδελφοί τους εργάτες της βάσης βγήκαν μπροστά για να τους υπερασπιστούν. Αν δεν είχε γίνει αυτό, οι Cobo, Moscu και Iglesias θα είχαν καταλήξει στη φυλακή. Αυτό επηρέασε σοβαρά τους ήδη αποδυναμωμένους ελευθεριακούς, ακόμα και αν το αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα διατηρούσε το κύρος του μεταξύ του κουβανικού προλεταριάτου.

Αλλά η εκκαθάριση δεν ήταν πλήρης. Το νέο καθεστώς δεν μπορούσε να εξαλείψει με μιας τόσους πολλούς συνδικαλιστές ηγέτες που είχαν παραμείνει ουδέτεροι στη σύγκρουση μεταξύ Κάστρο και Batista. Παρέμεναν εντός της CTCR ηγέτες που είχαν

την υποστήριξη των εργαζομένων της Κούβας, και άλλοι που είχαν αναγκαστεί να οδηγηθούν στην εξορία κάτω από τη δικτατορία Batista.

Παρά την εκκαθάριση, οι ελευθεριακές εκδόσεις *Solidaridad Gastronomica* και *El Libertario* υιοθέτησαν αρχικά ευνοϊκή, αλλά προσεκτική και κριτική στάση απέναντι στην νέα επαναστατική κυβέρνηση. Ωστόσο, το Εθνικό Συμβούλιο της ALC εξέδωσε ένα μανιφέστο στο οποίο «ανέπτυξε την... και εξέφρασε τη γνώμη του για την θριαμβευτική κουβανική επανάσταση». Αφού εξήγησε την ελευθεριακή αντίθεση στην παρελθούσα δικτατορία, το μανιφέστο ανέλυσε το παρόν και το άμεσο μέλλον, δηλώνοντας ότι οι «επαναστατικές» θεσμικές αλλαγές δεν δημιουργούν κάποιον ενθουσιασμό, και ότι κανείς δεν πρέπει να έχει αυταπάτες γι' αυτές. Ανέφερε, με μια βέβαιη ειρωνεία, ότι οι συντάκτες της ήταν «σίγουροι ότι για κάποιο χρονικό διάστημα, τουλάχιστον, θα απολαύσουν κάποιες δημόσιες ελευθερίες επαρκείς για να εγγυηθούν την ευκαιρία της κυκλοφορίας προπαγανδιστικού υλικού». Συνέχισε με μια καλά στοχευμένη επίθεση εναντίον του «κρατικού συγκεντρωτισμού», λέγοντας ότι θα οδηγήσει σε μια «αυταρχική τάξη πραγμάτων» και στη συνέχεια έκανε αναφορά στη διείσδυση της Καθολικής Εκκλησίας και του Κομμουνιστικού Κόμματος στην «επαναστατική» διαδικασία. Κατέληξε με μια αναφορά στο κίνημα των εργαζομένων, όπου σημείωσε την έμφαση του PCC για «ανάκτηση της ηγεμονίας που... απολάμβανε κατά τη διάρκεια της εποχής της κυριαρχίας του Batista» μολονότι προέβλεψε ότι αυτό δεν θα συμβεί. Το μανιφέστο τελείωνε με μια νότα αισιοδοξίας: «Το πανόραμα παρ' όλα αυτά είναι ενθαρρυντικό».

Από την πλευρά της και υιοθετώντας μια παρόμοια στάση, η *Solidaridad Gastronomica* δημοσίευσε στις 15 Φεβρουαρίου 1959 ένα άλλο μανιφέστο προς τους εργαζόμενους της Κούβας και τον λαό γενικότερα, τον οποίο προειδοποιούσε ότι μια επαναστατική κυβέρνηση ήταν αδύνατη, και ότι «[στην κατεύθυνση] να γίνουν σεβαστά τα δικαιώματα και να ασκηθούν οι ελευθερίες... είναι απαραίτητο να διεξαχθούν εκλογές στα συνδικάτα... και οι συνελεύσεις [των εργαζομένων] να αρχίσουν να λειτουργούν». Αργότερα σημειώθηκε ότι η απόφαση για την αποκατάσταση των καθηκόντων στελεχών των συνδικάτων του παρελθόντος «πρέπει οπωσδήποτε να γίνει από τους ίδιους τους εργαζόμενους... δεδομένου ότι αν γίνει αυτό με οποιοδήποτε άλλο τρόπο θα ήταν σαν να επιστρέψαμε στις διαδικασίες του παρελθόντος... Θα το καταπολεμήσουμε αυτό». Δυστυχώς, όμως, το εν λόγω μανιφέστο δεν είχε απήχηση στην κουβανική εργατική τάξη.

Στο τεύχος της στις 15 Μαρτίου 1959 η *Solidaridad Gastronomica* καταδίκασε «τις δικτατορικές διαδικασίες [στην CTCR]... συμφωνίες και εντολές που εκδόθηκαν από την κορυφή, επιβάλλοντας μέτρα, απολύοντας και εγκαθιστώντας [συνδικαλιστές] διευθυντές».

Η εφημερίδα κατηγόρησε, επίσης, «κάποια στοιχεία... στις συνελεύσεις που δεν είναι μέλη των συνδικάτων» τα οποία «σήκωναν τα χέρια τους υπέρ των εντολών των [νέων] διευθυντών». Μεταξύ άλλων ανωμαλιών παρέθεσε τις ακόλουθες: «Σε ορισμένες περιπτώσεις οι αίθουσες των συνελεύσεων έχουν γεμίσει με ένοπλους άνδρες της πολιτοφυλακής, κάτι που αποτελεί κραυγαλέα μορφή εξαναγκασμού και έλλειψη σεβασμού στις οργανωτικές διαδικασίες» και η οποία δείχνει ότι οι μαρξιστές «θα καταφύγουν σε κάθε διαδικασία ώστε να διατηρήσουν τον έλεγχό τους στα συνδικάτα». Όπως είναι προφανές εκ των υστέρων, η πάλη για την απελευθέρωση των συνδικάτων είχε χαθεί παρά τις καταγγελίες των αναρχοσυνδικαλιστών.

Η αντίδραση στον αναρχοσυνδικαλισμό προερχόταν απευθείας από το M26J και υποκινήθηκε από τα στοιχεία του PCC που είχαν δεισδύσει σε αυτό και είχαν ενστερνιστεί μιας στρατιωτικής υφής τακτική ώστε να θέσουν γρήγορα υπό τον έλεγχό τους όλα τα συνδικάτα στο νησί. Είπαν ότι το έκαναν αυτό ως προσωρινό μέτρο, προκειμένου να εξαλείψουν τα διεφθαρμένα στοιχεία που είχαν μείνει στα συνδικάτα από την εποχή της δικτατορίας του Batista και ότι η κυριαρχία τους θα διαρκέσει μόνο μέχρι τη διεξαγωγή νέων συνδικαλιστικών εκλογών. Αλλά, όπως συμβαίνει τόσο συχνά στην περίπτωση της Κούβας, το «προσωρινό» έγινε μόνιμο.

Αλλά από πού προήλθαν τα μέλη αυτά του M26J τα οποία ανέλαβαν τον έλεγχο των συνδικάτων; Ήταν γνωστό ότι M26J δεν είχε ποτέ πραγματική βάση στα συνδικάτα, δεν είχε καν τη γενική συμπάθεια των εργαζομένων, και δεν είχε ηγεσία που να προέρχεται από την εργατική τάξη.

Το «επαναστατικό» διευθυντήριο των συνδικάτων προήλθε στην πλειοψηφία των περιπτώσεων από δύο ανταγωνιστικά στρατόπεδα. Το ένα στρατόπεδο ήταν η συνδικαλιστική Comisiones Obreras (οι ρεφορμιστικές Εργατικές Επιτροπές), που συνδεόταν με την εκλογική πολιτική και τα μέλη του οποίου ήταν εχθροί του καθεστώτος Batista. Οι Comisiones Obreras ανήκαν στο Partido del Pueblo Ortodoxo (Ορθόδοξο Λαϊκό Κόμμα) και το Partido Revolucionario Cubano (Επαναστατικό Κουβανικό Κόμμα). Οι Εργατικές Επιτροπές είχαν ιδρυθεί στα τέλη της δεκαετίας του 1940, ενώ τα δύο αυτά κόμματα είχαν γίνει γνωστά από τη συμμετοχή τους στην ίδρυση της CTC το 1939. Μοιράζονταν έναν βαθύ αντικομμουνισμό.

Το άλλο στρατόπεδο ήταν το PCC. Το κόμμα αυτό διακρινόταν για έναν κυνικό ομπορτουισμό και προσφέρθηκε να συμμετάσχει σε κάθε είδος κρατικής χειραγώγησης. Η δεύτερη αυτή τακτική ήταν εξαιρετικά επικίνδυνη, και παρά το λασπώδες παρελθόν του έλαβε ακόμα και στα πολύ πρώιμα στάδια επίσημη υποστήριξη από τα υψηλότερα

κυβερνητικά κλιμάκια. Και οι δύο πλευρές μισούσαν η μια την άλλη και προετοιμάζονταν για μια ανοιχτή σύγκρουση για την ηγεμονία του προλεταριάτου, αλλά αντί αυτού, όπως θα δούμε αργότερα, όλη αυτή η υπόθεση έληξε με μια συγχώνευση καταστροφική για το κουβανικό εργατικό κίνημα.

Μέχρι τον Ιούλιο του 1959, το κουβανικό κράτος ήταν εντελώς στα χέρια του Κάστρο και των συμβούλων του, σχεδόν όλοι από τους οποίους είχαν έρθει κατευθείαν από τον ένοπλο αγώνα ενάντια στον Batista. Η παρουσία του PCC ήταν ήδη αξιοσημείωτη μεταξύ των κορυφαίων στελεχών της κυβέρνησης, ιδίως του αδελφού του Φιντέλ, Ραούλ, καθώς και του Ερνέστο Γκεβέρα, οι οποίοι ήταν ανοιχτά μαρξιστές-λενινιστές. Αυτό το τόσο κραυγαλέο γεγονός προκάλεσε αντιδράσεις στο πολιτικό κλίμα της Κούβας, το οποίο χαρακτηριζόταν από αντικομμουνισμό. Οι αναρχικοί είχαν συνειδητοποιήσει την επίδραση του PCC και είχαν θορυβηθεί αρκετά, επειδή κατάλαβαν ότι η επιρροή του PCC στην κυβερνητική και συνδικαλιστική σφαίρα θα οδηγούσε αργά ή γρήγορα σε θανάσιμο πλήγμα τόσο για τον αναρχισμό όσο και για την αυτονομία των οργανώσεων των εργαζομένων. Οι εφιάλτες τους έμελλε να γίνουν σύντομα πραγματικότητα. Από την πλευρά του, ο Κάστρο δήλωσε δημοσίως ότι δεν είχε καμία σχέση με το PCC, αλλά ότι είχε κομμουνιστές στην κυβέρνησή του, όπως ακριβώς είχε και αντικομμουνιστές.

Η κατάσταση με αυτούς τους τελευταίους έγινε αρκετά κρίσιμη τις τελευταίες μέρες του 1959. Στα μέσα του χρόνου αυτού, οι πολιτικοί αντίπαλοι του Κάστρο είχαν ήδη αρχίσει να λαμβάνουν υπόψη τους την ολοένα αυξανόμενη επιρροή του PCC, και ξεκίνησαν μια άτολμη αντιπολιτευτική εκστρατεία -που το εκλάμβαναν ως δικαίωμα και καθήκον τους- ενάντια σε αυτό που ονομάστηκε «κομμουνιστική διείσδυση στην κυβέρνηση». Η αντίδραση ήταν δρακόντεια. Χαρακτηρίστηκαν ανατρεπτικοί «εχθροί της επανάστασης» και «πράκτορες του Αμερικανού ιμπεριαλισμού». Αντιμετωπιζόμενοι ως τέτοιοι, είτε φυλακίστηκαν είτε αναγκάστηκαν σε εξορία.

Το πρώτο θύμα αυτών των μακιαβελικών ελιγμών ήταν ο Manuel Urrutia. Ο Urrutia, ένας πρώην δικαστής στο Santiago de Cuba, συμπαθών του M26J και αντικομμουνιστής, ορίστηκε από το M26J ως ντε φάκτο πρόεδρος της επαναστατικής κυβέρνησης μετά την ανατροπή του Batista. Πιεζόμενος από τους υπουργούς της κυβέρνησής του (συμπεριλαμβανομένου και του Φιντέλ Κάστρο) να χρήσει τον Κάστρο ως τον «maximo lider de la Revolucion» («ανώτατο ηγέτη της επανάστασης»), ο Urrutia αρνήθηκε. Στη συνέχεια αναγκάστηκε να παραιτηθεί και να ζητήσει άσυλο σε ξένη πρεσβεία μετά από ψευδείς κατηγορίες σε βάρος του για διαφθορά.

Χειρότερη μοίρα περίμενε έναν από τους στενότερους πολιτικούς συμμάχους του και μέλος του υπουργικού του συμβουλίου. Ο Humberto Sori Marin, ο πρώην διοικητής του στρατού των ανταρτών, ο συγγραφέας του αγροτικού μεταρρυθμιστικού νόμου και, επίσης, αντικομμουνιστής, φυλακίστηκε με την κατηγορία της «συνωμοσίας ενάντια στην επανάσταση» και εκτελέστηκε τον Απρίλιο του 1961. Ένας άλλος πρώην διοικητής των ανταρτών είχε, επίσης, άσχημη μοίρα. Ο Hubert Matos, πρώην στρατιωτικός διοικητής της περιοχής Camagüey, παραπονέθηκε στον ίδιο τον Κάστρο για «κομμουνιστική διείσδυση» στις τάξεις των ενόπλων δυνάμεων. Στη συνέχεια κατηγορήθηκε για ανατρεπτικές ενέργειες και αργότερα για προδοσία επειδή έκανε το έγκλημα να παραιτηθεί από τις θέσεις του. Καταδικάστηκε σε 20 χρόνια φυλάκιση από τα οποία εξέτισε τα 16.

Στη συνέχεια, υπήρξε η περίπτωση του Pedro Luis Diaz Lanz, επικεφαλής των επαναστατικών αεροπορικών δυνάμεων. Απασχολημένος και αυτός με την προφανή κομμουνιστική επιρροή στις Fuerzas Armadas Revolucionarias (Επαναστατικές Ένοπλες Δυνάμεις), ο Diaz Lanz ανακάλυψε ένα μαρξιστικό διαφωτιστικό κέντρο σε ένα ράντσο κοντά στην Αβάνα με το όνομα «El Cortijo» («Το Αγρόκτημα»). Διαμαρτυρήθηκε για το θέμα αυτό στον Κάστρο. Σε απάντηση, ο Κάστρο του απαγόρευσε να δημοσιοποιήσει αυτή την υπόθεση. Ο Diaz Lanz ανησυχούσε όλο και περισσότερο από την αυξανόμενη δύναμη του Κομμουνιστικού Κόμματος τόσο στις ένοπλες δυνάμεις όσο και την κυβέρνηση και παραιτήθηκε από τη θέση του. Κατάφερε να δραπέτεύσει στο Μαϊάμι πριν συναντήσει την ίδια τύχη παρόμοια με αυτή των Sori Marin και Matos.

Η αντίδραση τμημάτων της αντιπολίτευσης στην κυβερνητική αυτή καταστολή ήταν βίαιη - σαμποτάζ και μερικές βομβιστικές επιθέσεις. Αυτές οι μυστικές ενέργειες πραγματοποιούνταν από διάφορες πολιτικές οργανώσεις, οι οποίες ήσαν πρώτα από όλα αντικομμουνιστικές και βέβαια αντι-καστρικές. Σχεδόν όλες αυτές οι ομάδες είχαν συμμετάσχει στην ένοπλη πάλη ενάντια στον Batista και ήταν συνδεδεμένες με το M26J. Επέλεξαν την άμεση δράση, λόγω της αναμφισβήτητα αυξανόμενης μαρξιστικής επιρροής στα υψηλότερα κυβερνητικά κλιμάκια. Έκαναν σαμποτάζ σε εγκαταστάσεις ηλεκτροδότησης, εμπρησμούς πολλών καταστημάτων και πολυκαταστημάτων, τοποθετούσαν βόμβες σε δημόσιους χώρους και συγκέντρωναν όπλα και εκρηκτικά για να στείλουν στους αντάρτες που δραστηριοποιούνταν στα βουνά Escambray και επίσης στη Sierra de los Organos (παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχε ακόμη ενιαίο μέτωπο των ανταρτών).

Η απάντηση του Κάστρο σε όλα αυτά ήταν προβλέψιμη: αποκατάσταση των «Επαναστατικών Δικαστηρίων» που εξέδιδαν θανατικές ποινές για οποιονδήποτε κατηγορείτο

για «ανατρεπτικές πράξεις» και εκτελούνταν από εκτελεστικό απόσπασμα. Έτσι άρχισε μια μακρά περίοδος τρομοκρατίας και αντιτρομοκρατίας.

Εν τω μεταξύ, η διεθνής αναρχική κοινότητα θρηνούσε την απώλεια του Camilo Cienfuegos, του γενναίου βετεράνου του ένοπλου αγώνα, η εξαφάνιση του οποίου παρέμεινε ένα πέπλο μυστηρίου. Ο Camilo ήταν ένα από τα παιδιά του Ramon Cienfuegos, ενός Κουβανού εργαζόμενου, ο οποίος είχε συμμετάσχει στο αναρχικό κίνημα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920. Συμμετείχε στην SIA και συμμετείχε στην ίδρυση της ALC, αλλά σύμφωνα με τον Casto Moscu, «εμείς δεν τον είδαμε ξανά μέχρι που ο Camilo έγινε εθνικός ήρωας». Η εξαφάνιση του Camilo θρηνήθηκε από σχεδόν ολόκληρο το λαό της Κούβας, αλλά και στο εξωτερικό από πολλούς ελευθεριακούς που τον θεωρούσαν αναρχικό (αν και η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν ήταν μέλος του κουβανικού αναρχικού κινήματος). Παρ' όλα αυτά, το ήμισυ του αναρχικού κόσμου θρήνησε για την απώλεια αυτού του επαναστάτη ήρωα σαν να ήταν ένας άλλος Ντουρρούτι. 2 Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, δεδομένου ότι η ίδια η κυβέρνηση της Κούβας ασχολήθηκε (κυρίως στην Ευρώπη) με την επανάληψη μέχρι του σημείου να γίνει αρκετά κουραστική, ότι ο κομαντάντε Camilo Cienfuegos ήταν ελευθεριακός μαχητής και είχε σκοπό την προσέλευση υποστήριξης για το καθεστώς του Κάστρο στο πλαίσιο του διεθνούς αναρχικού κινήματος. Ο μύθος συνεχίζει να κυκλοφορεί μεταξύ των ελευθεριακών ακόμα και μέχρι σήμερα: Ο Άγιος Camilo, ο Αναρχικός.

Στο τέλος του 1959, συνήλθε το 10ο Εθνικό Συνέδριο της Confederacion de Trabajadores de Cuba Revolucionaria (CTCR, που μετονομάστηκε σε CTC). Η πλειοψηφία των αντιπροσώπων αποδέχθηκε το στόχο του «Ανθρωπισμού» ενός είδους φιλοσοφίας που είχε περιγραφεί στην αρχή του χρόνου αυτού ως μέσο αποστασιοποίησης της CTCR τόσο από το παραδοσιακό καπιταλιστικό όσο και από το κομμουνιστικό ψυχροπολεμικό στρατόπεδο. Τα συνθήματα αυτού του κουβανικού ανθρωπισμού ήταν «Ψωμί με Ελευθερία» και «Ελευθερία χωρίς τρόμο». Οι Κουβανοί, με χαρακτηριστική τη δημιουργικότητα, είχαν εφεύρει ένα νέο κοινωνικο-πολιτικό σύστημα, ώστε να δώσουν κάποιο είδος ιδεολογικής εξήγησης για το νέο καθεστώς. 3 Ο David Salvador, αρχηγός της φράξιας του M26J, προσποιήθηκε και λειτούργησε ως ο πιο τολμηρός πρωταθλητής αυτού του νέου Κουβανικού «Ανθρωπισμού». Από την πλευρά του, το Κομμουνιστικό Κόμμα, εκπροσωπήθηκε επαρκώς στο εν λόγω συνέδριο, αν και μειοψηφία, προωθώντας το σύνθημα «Ενότητα».

Στις 23 Νοεμβρίου, το Συνέδριο βρέθηκε εντελώς διχασμένο στα θέματα της σύναψης συμφωνιών και της εκλογής αντιπροσώπων. 4 Επικράτησε σύγχυση, λόγω της αδυνα-

μίας των διαφόρων εμπλεκομένων τομέων να καταλήξουν σε συμφωνίες. Υπήρχαν 2.854 συμμετέχοντες στο συνέδριο, από τους οποίους οι κομμουνιστές επηρέαζαν μόνο 265. Με τόσους λίγους συνέδρους, ήταν αδύνατο γι' αυτούς να ελέγξουν το Συνέδριο. Αλλά είχαν την υποστήριξη της επαναστατικής κυβέρνησης και του νέου υπουργού Εργασίας, Augusto Martinez Sanchez, διοικητή του στρατού και φίλου του Ραούλ Κάστρο, του νούμερο δύο στην νέα ιεραρχία της Κούβας (και παρεμπιπτόντως ο υπ' αριθμόν ένα άνθρωπος του αδελφού του).

Οι μαρξιστές πρότειναν, στη συνέχεια, τη δημιουργία ενός ενιαίου καταλόγου υποψηφίων που θα αναλάμβαναν την διεύθυνση της CTCR. Δηλαδή, πρότειναν να τεθεί ο έλεγχος της CTCR στα χέρια μιας επιτροπής στην οποία αυτοί (το Κομμουνιστικό Κόμμα) να έχουν ίση εκπροσώπηση με το M26J και τους αντικομμουνιστές συνδικαλιστές. Λαμβάνοντας υπόψη τη μικρή τους εκπροσώπηση στο συνδικαλιστικό κίνημα, αυτός ο ελιγμός δεν θα μπορούσε να ήταν πιο κυνικός. Προς μεγάλη έκπληξη των Martinez Sanchez και Ραούλ Κάστρο, τόσο οι ανεξάρτητοι συνδικαλιστές όσο και η παράταξη του M26J απέρριψαν την πρόταση αυτή, με τους εκπροσώπους του M26J να σφυρίζουν και να φωνάζουν στους δικούς τους ηγέτες.

Υπό το φως της προφανούς παράλυσης που δημιουργήθηκε από τις διαιρέσεις στο Συνέδριο, εμφανίστηκε ο ίδιος ο Κάστρο και εξήγησε τη σημασία της «υπεράσπισης της επανάστασης», για την οποία ήταν απαραίτητο να υπάρχει ένα «πραγματικά επαναστατικό διευθυντήριο» που να υποστηρίζεται από όλους τους εκπροσώπους στο Συνέδριο. Πρότεινε ο ηγέτης της CTCR να είναι ο David Salvador, ηγέτης της ομάδας του M26J. Η μόνη παράταξη που θα πρέπει να επικρατήσει είναι «το κόμμα της πατρίδας» είπε ο Κάστρο. Και κατά αποτελεσματικό τρόπο, όπως στις «καλές εποχές» της κουβανικής δημοκρατίας, όσο και πολλοί ήθελαν να τις ξεχάσουμε, η κυβέρνηση πρότεινε τον David Salvador ως γενικό γραμματέα της CTCR. Ο Salvador στη συνέχεια εκλέχθηκε και του ανατέθηκε το έργο του καθορισμού του νέου «εθνικής διευθυντηρίου». Ο διορισμός του Salvador από τον Κάστρο στην πραγματικότητα τον έκανε κυβερνητικό στέλεχος, αν όχι υπουργό. Στις 25 Νοεμβρίου, το Συνέδριο τελείωσε. Η CTCR ήταν τώρα στα χέρια των «ανεξάρτητων» συνδικαλιστών που ακολουθούσαν τη γραμμή της κυβέρνησης.

Ήταν λογικό οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι του M26J να αντιταχθούν στο PCC για τον έλεγχο του Συνεδρίου και της CTCR, αλλά μετά τις οδηγίες του μέγιστου ηγέτη τους Φιντέλ, σχετικά με τον έλεγχο της οργάνωσης, θα δέχονταν σιωπηλά την κυβερνητική επιβολή του Salvador. Αυτό για τον απλό λόγο, ότι οι διαταγές που έρχονταν από τα πάνω ανέφεραν ότι «είτε συμμορφώνεστε είτε καταλήγετε στη φυλακή». Όπως το έθεσε το

σύνθημα της εποχής «Πατρίδα ή θάνατος! Θα νικήσουμε!» Με αυτόν τον τρόπο, ένας αιώνας αγώνων των Κουβανών εργαζομένων κατά των καταχρήσεων των αφεντικών έληξε με το «Συνέδριο του πεπονιού» (λαδί στο εξωτερικό, χρώμα της στολής του στρατού του M26J και κόκκινο στο εσωτερικό, το χρώμα του Κομμουνιστικού Κόμματος). Ο αγώνας κατά των μεμονωμένων αφεντικών είχε τελειώσει και σε λίγους μήνες το κουβανικό κράτος θα είναι το ήταν το ένα και μοναδικό αφεντικό - ένα αφεντικό που έλεγχε (και ευνοούχιζε) τη μόνη οργάνωση ικανή να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των εργαζομένων εναντίον του.

Το 10ο Συνέδριο σηματοδότησε το τέλος της σχεδόν ενός αιώνα μακράς ιστορίας των εργατικών αγώνων, των απεργιών, των στάσεων εργασίας που είχαν ξεκινήσει με τις πρώτες ενώσεις των εργαζομένων το 1865. Είκοσι χρόνια αργότερα, οι ενώσεις αυτές έγιναν μαχητικά συνδικάτα στα πρώτα τότε βήματα του κουβανικού αναρχοσυνδικαλιστικού κινήματος, με τις καπνεργατικές απεργίες, τις διαδηλώσεις, τα συνέδρια, τα ελεύθερα σχολεία, τις εφημερίδες και άλλες δραστηριότητες. Μέχρι πριν από λίγους μήνες μετά την ίδρυση της CNOC (εκείνη τη χρονική στιγμή, ειλικρινά αναρχοσυνδικαλιστική) το 1925, το κουβανικό εργατικό κίνημα στόχευε προς την μη πολιτική κατεύθυνση και κατά της συμμετοχής των ηγετών του κινήματος στις εκλογές ή τα πολιτικά αξιώματα.

Η άφιξη του Κομμουνιστικού Κόμματος και η οππορτουνίστικη επίθεσή του με στόχο την ανάληψη της CNOC, προκειμένου να τεθεί στη διάθεση του Machado το 1933 και του Batista το 1939, είναι ένα αποφασιστικό σημείο στην επιχείρηση της θανατηφόρας απολίθωσης του κουβανικού εργατικού κινήματος.

Ο έλεγχος της CTC από τα στοιχεία που συνδέονταν με τον Eusebio Mujal καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 ήταν ένα ακόμη βήμα προς τα πίσω για τη χειραφέτηση των εργαζομένων. Αλλά το 10ο Συνέδριο της CTCR ήταν το συντριπτικό πλήγμα. Μετά από αυτό, το κουβανικό προλεταριάτο θα προσδεθεί σταθερά στο κυβερνητικό άρμα.

Στο τέλος του 10ου Συνεδρίου, η *Solidaridad Gastronomica* σχολίασε σε ένα άρθρο σε εφημερίδα, στις 15 Δεκεμβρίου 1960, με τίτλο *Σκέψεις σχετικά με το 10ο Συνέδριο της CTCR* ότι «Αποδείχθηκε στο Συνέδριο ότι οι μαρξιστές κύριοι όχι μόνο δεν αντιπροσωπεύουν κάποια δύναμη στο εσωτερικό του εργατικού κινήματος της Κούβας, αλλά ότι η άπωση που εμπνέουν στο προλεταριάτο της χώρας μας είναι γνωστή». Και στη συνέχεια: «Αυτό υπογραμμίζει για μια ακόμη φορά την κλίση προς τον απόλυτο έλεγχο του εργατικού κινήματος από το πολιτικό ρεύμα που κυβερνά το έθνος». Και κατέληγε σε μια εντελώς αβάσιμη αισιόδοξη νότα: «Το 10ο Συνέδριο των εργαζομένων της Κούβας δεν

παρέδωσε την ηγεσία της οργάνωσης στους κομμουνιστές, μια αδιαμφισβήτητη απόδειξη ότι το προλεταριάτο δεν μπορεί εύκολα να ξεγελαστεί». 5

Η νέα διοίκηση που διορίστηκε από τον Salvador αφιερώθηκε στην «εκκαθάριση» των συνδικάτων και των ομοσπονδιών από όλα τα αντικομμουνιστικά στοιχεία που είχαν αντισταθεί στους μαρξιστές στο Συνέδριο. Ήδη, από τον Απρίλιο του 1960 αυτή η «εκκαθάριση» είχε επιτύχει ικανοποιητικά αποτελέσματα τόσο για την κυβέρνηση όσο και για το PCC.

Ένα αποτέλεσμα ήταν η στρατιωτικοποίηση του εργατικού δυναμικού. Η CTCR πίεσε τα συνδικάτα και τις ομοσπονδίες να δημιουργήσουν πολιτοφυλακές. Επειδή η συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση ήταν υποχρεωτική σε όλους τους χώρους εργασίας, αυτό το φαινόμενο ανάγκασε τους εργαζόμενους της Κούβας να στρατιωτικοποιηθούν «εθελοντικά» οι ίδιοι.

Ενώ συνέβαινε αυτό, ο David Salvador, πιεζόμενος τόσο από την «διοίκηση» που είχε διορίσει και από τον γραμματέα (υπουργό) της Εργασίας Martinez Sanchez, παραιτήθηκε από τη θέση του. (Κατά ειρωνικό τρόπο, η αγγλική μετάφραση του «Salvador» είναι «Σωτήρας»). Λίγες εβδομάδες αργότερα αντικαταστάθηκε από το μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος Lazaro Pena. Λίγο μετά από αυτό, ο Salvador, ο άνθρωπος που είχε παραδώσει την κουβανική εργατική τάξη στον Φιντέλ Κάστρο, συνελήφθη με την υποψία των «αντεπαναστατικών δραστηριοτήτων». Αφέθηκε ελεύθερος, πήγε στην εξορία, όπου συνεχίζει να ζει στην αφάνεια.

Αυτές ήταν δύσκολες εποχές, όπως και σε κάθε επαναστατική διαδικασία στην οποία οι άνθρωποι συζητούν μεταξύ τους εν μέσω φόβου, ελπίδας και αβεβαιότητας. Τα πράγματα ήταν χειρότερα για τους αναρχικούς από ό,τι για τους περισσότερους άλλους Κουβανούς, καθώς στην αρχή του χρόνου το επίσημο όργανο του Κάστρο «Revolucion», είχε αρχίσει μια αντι-αναρχική προκλητική εκστρατεία, εξαπολύοντας κατηγορίες που ήταν ψευδείς. Το PCC είχε όχι μόνο αποκτήσει τον έλεγχο των συνδικάτων, αλλά και η κυβέρνηση δυσφήμιζε τους πιο ισχυρούς υπερασπιστές των δικαιωμάτων των εργαζομένων». Στις 25 Ιανουαρίου 1960, η ALC συγκάλεσε μια εθνική συνέλευση. Στα θέματά της περιλαμβάνονταν και ένα κάλεσμα «υποστήριξης της Κουβανικής Επανάστασης» λόγω του «αδιαμφισβήτητου οφέλους της για τους ανθρώπους», της εγκαθίδρυσης «περισσότερης κοινωνικής δικαιοσύνης και την απόλαυση της ελευθερίας». Παρ' όλα αυτά, στην ίδια παράγραφο εξέφρασε την «ολική απόρριψη όλων των τύπων ιμπεριαλισμού, ολοκληρωτισμού και των δικτατοριών, σε παγκόσμια κλίμακα». Στα θέματα περιλαμβάνονταν επίσης και μια έκκληση υποστήριξης και αλληλεγγύης στον «σύντροφο Casto Moscu...

[Για την αντιμετώπιση των] σχεταριστικών επιθέσεων και των συκοφαντιών». Οι αντιπρόσωποι της ALC εξέλεξαν επίσης νέο εθνικό συμβούλιο, με τον José Rodriguez Gonzalez ως γενικό γραμματέα. Άλλοι που κατέλαβαν θέσεις ευθύνης ήταν οι Rolando Pinera Pardo, Bernardo Moreno, Manuel Gaona, Marcelo Alvarez και Omar Dieguez. Αργότερα τον ίδιο χρόνο, λίγο πριν πέσει θύμα της «επαναστατικής» λογοκρισίας, η «Solidaridad Gastronómica», το περιοδικό της ALC, κυκλοφόρησε το τελευταίο τεύχος του. Το τεύχος αυτό, της 15ης Δεκεμβρίου 1960, περιείχε ένα πρωτοσέλιδο άρθρο για τον εορτασμό του θανάτου του Ντουρρουτί κατά τη διάρκεια της υπεράσπισης της Μαδρίτης. Σε αυτό, οι συντάκτες της *Solidaridad Gastronómica* σημείωναν: «Μπορούμε να βρούμε τις ρίζες μιας δικτατορίας στην πολιτική της ταξικής κυριαρχίας». Στο κύριο άρθρο στο ίδιο τεύχος δηλωνόταν:

Μια συλλογική δικτατορία. . . της εργατικής τάξης, ή για να χρησιμοποιήσουμε την ορολογία της εποχής, μια λαϊκή δικτατορία, θα ήταν αντίφαση, δεδομένου ότι το χαρακτηριστικό όλων των δικτατοριών, συμπεριλαμβανομένων των «λαών» -ή των «προλεταρίων»- είναι η τοποθέτηση της εξουσίας στα χέρια λίγων ατόμων - και όχι ο επιμερισμός της στον λαό. Οι δικτάτορες έχουν απόλυτη κυριαρχία όχι μόνο πάνω στις καταπιεσμένες πολιτικές και κοινωνικές τάξεις, αλλά -πάνω από όλα- και στα μέλη της υποτιθέμενης κυρίαρχης τάξης. Δεν θα έρθει ποτέ εκείνη η ημέρα που θα υπάρξει μια δικτατορία των εργαζομένων ή των προλεταρίων, των αγροτών και των φοιτητών... ή όπως αλλιώς θέλετε να το ονομάσετε... Η εξουσία των δικτατόρων πέφτει πάνω σε όλους... όχι μόνο στους βιομηχάνους, τους γαιοκτήμονες και τους ιδιοκτήτες φυτειών... αλλά και στο προλεταριάτο και τους ανθρώπους γενικότερα - και επίσης σ' αυτούς τους «επαναστάτες» οι οποίοι δεν συμμετέχουν άμεσα στην άσκηση της εξουσίας.

Όσον αφορά τις αναλύσεις των μη Κουβανών αναρχικών για την κατάσταση, ο Γερμανός ελευθεριακός Agustín Souchy ταξίδεψε στην Αβάνα το καλοκαίρι του 1960. Ο Souchy είχε προσκληθεί από την κυβέρνηση για να μελετήσει την κατάσταση στην οποία βρισκόταν η κουβανική γεωργία καθώς και να δημοσιεύσει τις γνωμοδοτήσεις του για το ζήτημα αυτό, και πολλοί αναρχικοί ήταν ενθουσιώδεις για την επίσκεψή του. Ο Γερμανός συγγραφέας έγινε θερμά δεκτός από τους αναρχικούς της Κούβας στις 15 Αυγούστου 1960.

Ο Souchy ήταν φοιτητής Γεωργίας και είχε γράψει μια ευρέως γνωστή (στην Ευρώπη) μπροσούρα, με τίτλο «Οι ισραηλινοί Συνεταιρισμοί», για την οργάνωση του κιμπούτς.

Αυτός ήταν και ο λόγος που η κουβανική κυβέρνηση τον είχε προσκαλέσει να επισκεφθεί την Κούβα - αναμένοντας από αυτόν κάτι παρόμοιο, ελπίζοντας ότι θα προχωρούσε στη συγγραφή μια επικυρωτικής εργασίας για το γιγαντιαίο αγροτικό πρόγραμμα της, το οποίο, μεταξύ άλλων, θα ήταν χρήσιμο ως προπαγάνδα στα αναρχικά μέσα ενημέρωσης και μεταξύ των Κουβανών ελευθεριακών.

Αυτό δεν συνέβη. Ο Souchy ταξίδεψε στο νησί με τα μάτια του ορθάνοιχτα και η ανάλυσή του για την κατάσταση δεν θα μπορούσε να ήταν πιο απαισιόδοξη. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κούβα πήγαινε πάρα πολύ κοντά στο σοβιετικό μοντέλο, και ότι η έλλειψη ατομικής ελευθερίας και ατομικής πρωτοβουλίας δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε τίποτα άλλο παρά σε έναν συγκεντρωτισμό στον τομέα της γεωργίας, όπως ήταν ήδη γινόταν και στην υπόλοιπη οικονομία. Η ανάλυσή του εκδόθηκε σε ένα φυλλάδιο με τίτλο *Testimonios sobre la Revolucion Cubana* (Καταθέσεις για την Κουβανική Επανάσταση), η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα χωρίς να περάσει από την επίσημη λογοκρισία. Τρεις ημέρες αφότου ο Souchy εγκατέλειψε το νησί, το σύνολο των αντιτύπων του φυλλαδίου κατασχέθηκε και καταστράφηκε από την κυβέρνηση Κάστρο, σύμφωνα με πρόταση της ηγεσίας του PCC. Ευτυχώς, αυτή η προσπάθεια καταστολής ήταν μόνο εν μέρει επιτυχής, καθώς η συντακτική ομάδα της αναρχικής έκδοσης «Reconstruir» στο Μπουένος Άιρες, προχώρησε σε μια νέα έκδοση του έργου αυτού το Δεκέμβριο του 1960 με νέο πρόλογο του Jacobo Prince.

Το ίδιο καλοκαίρι του 1960, με την πεποίθηση ότι ο Κάστρο έκλινε όλο και περισσότερο προς μια μαρξιστική-λενινιστική κυβέρνηση που θα προκαλούσε ασφυξία στην ελευθερία έκφρασης και επικοινωνίας, του συνεταιρίζεσθαι και ακόμη και κίνησης, η πλειοψηφία των μελών της ALC συμφώνησε να εκδοθεί η *Declaracion de Principios* (Διακήρυξη Αρχών) με άλλο όνομα. Έτσι, το ντοκουμέντο αυτό υπογράφηκε από την Grupo de Sindicalistas Libertarios (Ομάδα Ελευθεριακών Συνδικαλιστών) και εγκρίθηκε από την Agrupacion Sindicalista Libertaria (Ελευθεριακή Συνδικαλιστική Συλλογικότητα) τον Ιούνιο. Ο λόγος της χρησιμοποίησης αυτού του ονόματος, ήταν η αποφυγή αντιποίνων εναντίον μελών της ALC. Το ντοκουμέντο αυτό είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση της κατάστασης που βίωναν εκείνη την εποχή οι Κουβανοί αναρχικοί. Στους στόχους περιλαμβάνονταν ενημέρωση του κουβανικού λαού για την πολιτική και κοινωνική κατάσταση, κατηγορίες κατά της κυβέρνησης για την επερχόμενη καταστροφή και συμμετοχή του Κομμουνιστικού Κόμματος -πολλά από τα μέλη του οποίου είχαν ήδη καταλάβει σημαντικές θέσεις στην κυβέρνηση-, σε διάλογο.

Με τα οκτώ σημεία της Διακήρυξης επιχειρείτο μια επίθεση «στο κράτος και όλες τις μορφές του»: 1) καθορίζονταν, σε συμφωνία με τις ελευθεριακές ιδέες, οι λειτουργίες των συνδικάτων και των ομοσπονδιών όσον αφορά τον πραγματικό οικονομικό τους ρόλο, 2) διακηρυσσόταν ότι η γη θα πρέπει να ανήκει «σε εκείνους που εργάζονται σε αυτήν», 3) υποστηριζόταν η «συνεργατική και συλλογική εργασία» σε αντίθεση με τον γεωργικό συγκεντρωτισμό της Αγροτικής Μεταρρύθμισης της κυβέρνησης, 4) ζητούσε την ελεύθερη και συλλογική εκπαίδευση των παιδιών, 5) ενάντια στον «επιβλαβή» εθνικισμό, τον μιλιταρισμό και τον ιμπεριαλισμό, πλήρης αντίθεση στη στρατιωτικοποίηση των ανθρώπων, 6) επίθεση στον «γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό» και υπέρ του φεντεραλισμού, 7) η Επιτροπή πρότεινε την ατομική ελευθερία ως μέσο για την επίτευξη της συλλογικής ελευθερίας και 8) δήλωσε ότι η κουβανική επανάσταση ήταν, σαν τη θάλασσα, «για όλους» και κατήγγειλε ενεργητικά «τις αυταρχικές τάσεις που αναπτύσσονταν στα σπλάγχνα της επανάστασης».

Ήταν μία από τις πρώτες άμεσες επιθέσεις εναντίον της ιδεολογικής συγκρότησης του καθεστώτος. Η απάντηση δεν άργησε να έρθει. Τον Αύγουστο του 1960 το όργανο του Κομμουνιστικού Κόμματος *Hoy* (Σήμερα), και κάτω από την υπογραφή του Γενικού Γραμματέα Blas Roca, του πιο σημαντικού ηγέτη του κομμουνιστικού στρατοπέδου, απάντησε στην Διακήρυξη με έναν *ad hominem* τρόπο, επαναλαμβάνοντας τους ίδιους λίβελους που είχε χρησιμοποιήσει το κόμμα και το 1934, προσθέτοντας την επικίνδυνη κατηγορία ότι οι συντάκτες της Διακήρυξης ήταν «πράκτορες του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Yankee». Σύμφωνα με έναν από τους συντάκτες της Διακήρυξης, τον Abelardo Iglesias, «στο τέλος, ο πρώην φίλος του Μπατίστα, Blas Roca, μας απάντησε στην έκδοση της Κυριακής, λούζοντάς μας με ύβρεις».

Το πιο σημαντικό ήταν ότι μια επίθεση στην κυβέρνηση Κάστρο απαντιόταν από έναν από τους υψηλά ιστάμενους ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος και όχι από έναν κυβερνητικό αξιωματούχο. Το καλοκαίρι του 1960, τυχόν αμφιβολίες που υπήρχαν σχετικά με την κατεύθυνση της κυβέρνησης άρχισαν να ξεθωριάζουν. Από αυτή τη στιγμή, οι αναρχικοί που ήταν εχθροί του καθεστώτος, έπρεπε να οργανώσουν την παράνομη δράση. Προσπάθησαν να κυκλοφορήσουν ένα φυλλάδιο 50 σελίδων σε απάντηση στο PCC και τον Blas Roca, αλλά, σύμφωνα με τον Iglesias, «δεν μπορούσαμε να πάμε στους τυπογράφους μας - που είχαν ήδη τρομοκρατηθεί από τη δικτατορία αν το εκτύπωναν. Ούτε μπορούσαμε να διαχειριστούμε μια παράνομη έκδοση». 6

Τα πιο μαχητικά στοιχεία μεταξύ των Κουβανών αναρχικών είχαν ελάχιστες επιλογές στη διάθεσή τους. Μετά την απάντηση στην Διακήρυξη, ήξεραν ότι θα ποινικοποιούνταν από

την κυβέρνηση, όπως κάθε άλλος Κουβανός που διαφωνούσε με την «επαναστατική» διαδικασία. Εκείνην την εποχή μια κατηγορία ότι είσαι «αντεπαναστάτης» σήμαινε ένα ταξίδι στη φυλακή ή το εκτελεστικό απόσπασμα. Έτσι, με τα άλλα μέσα δράσης μη διαθέσιμα, άρχισαν την υπόγεια δουλειά και κατέφυγαν στη μυστική άμεση δράση.

Οι ίδιοι λόγοι γι' αυτό ισχύουν και σήμερα, όπως και τότε. Όπως έχουμε δει, ο αναρχοσυνδικαλισμός στο εσωτερικό των κουβανικών συνδικάτων και ομοσπονδιών είχε κατασταλεί. Η ελευθερία του Τύπου είχε ανασταλεί, και ήταν επικίνδυνο να έχει κάποιος απόψεις αντίθετες με εκείνες της κυβέρνησης. Μια προφορική επίθεση κατά της κυβέρνησης σήμαινε επίθεση εναντίον της πατρίδας. Και η πολιτικο-οικονομική πολιτική του καθεστώτος οδηγούσε γρήγορα στη σοβιετοποίηση της Κούβας, με όλες τις αρνητικές συνέπειές της.

Το καθεστώς ασκούσε αυτή την οικονομική εκστρατεία με αυστηρότητα και είχε πάει με όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις, αγροκτήματα, εργοστάσια ζάχαρης, καπνοβιομηχανίες κλπ. Με άλλα λόγια, τη δήμευση όλου του εθνικού πλούτου που μέχρι αυτή τη στιγμή ήταν στα χέρια της μεγαλοαστικής τάξης, του εθνικού καπιταλισμού, και των τραπεζών ΗΠΑ / Κούβας. Οι αναρχικοί δεν επέκριναν αυτά τα μέτρα «εθνικοποιήσεων». Αυτό στο οποίο αντιτίθονταν ήταν η κρατική ιδιοκτησία / η δικτατορία πάνω σε ολόκληρο τον πλούτο της Κούβας.

Ό,τι απέμεινε στους αναρχικούς της Κούβας ήταν να επιλέξουν είτε το σκληρό δρόμο της εξορίας ή της παράνομης δράσης. Όπως εξήγησε ο Casto Moscu «Ήμασταν πεπεισμένοι ότι όλες μας οι προσπάθειες και οι άνθρωποί μας είχε φύγει για το τίποτα, και ότι είχαμε φτάσει σε χειρότερη, πιο απειλητική κατάσταση από ό,τι όλα τα δεινά που είχαμε ήδη καταπολεμήσει». Αντιμετωπίζοντας αυτήν την ολοκληρωτική κατάσταση, η μεγάλη πλειοψηφία των αναρχικών της Κούβας αποφάσισε να επαναστατήσει, ξεκινώντας ένοπλο αγώνα, που ήταν καταδικασμένος από την αρχή σε αποτυχία.

Μεταξύ των μη βίαιων αναρχικών δραστηριοτήτων εκείνης της περιόδου ήταν η έκδοση του παράνομου δελτίου MAS (Movimiento de Accion Sindical - Κίνημα Συνδικαλιστικής Δράσης), 7 το οποίο κυκλοφορούσε σε όλο το νησί και στο εξωτερικό. Το MAS στις λίγες μηνιαίες εκδόσεις του (το διάστημα μεταξύ Αυγούστου-Δεκεμβρίου 1960) επιτέθηκε στο PCC και τους οπαδούς του σε γενικές γραμμές και κατά του Κάστρο ειδικότερα. Όσο για την κατάσταση που επικρατούσε στην Κούβα εκείνη την περίοδο, αναφέρει ο Casto Moscu: «Γράφτηκαν άπειρα μανιφέστα καταγγέλλοντας τα ψεύτικα αξιώματα (postulates) της επανάστασης του Κάστρο και καλώντας το λαό να αντιταχθεί. Έγιναν πολλές συναντήσεις για τη συζήτηση των θεμάτων αυτών και την ευαισθητοποίηση

όλων» και «αρκετά σχέδια τέθηκαν σε εφαρμογή για να σαμποτάρουμε τον βασικό ιστό που συγκρατούσε το κράτος».

Οι μέθοδοι περιλάμβαναν και τον ένοπλο αγώνα. Αναφέρει ο Moscu: «Έχω συμμετάσχει σε προσπάθειες στήριξης εξεγέρσεων ανταρτών σε διάφορα μέρη της χώρας». Δύο σημαντικές επιχειρήσεις πραγματοποιήθηκαν, ειδικότερα, στη ζώνη της Sierra (οροσειράς) Occidental, που ήταν δύσκολες, επειδή τα βουνά δεν είναι πολύ ψηλά, είναι στενά και είναι κοντά στην Αβάνα: «Υπήρξε άμεση επαφή με την αντάρτικη ζώνη υπό τις εντολές του κάπταιν Pedro Sanchez στο San Cristobal, καθώς ορισμένοι σύντροφοί μας συμμετείχαν ενεργά ... προμηθεύτηκαν όπλα ... Επίσης κάναμε ό,τι μπορούσαμε για να στηρίξουμε το αντάρτικο σώμα υπό τις εντολές του Francisco Robaina (γνωστού ως «Machete») που λειτουργούσε στην ίδια περιοχή». Τουλάχιστον ένας αναρχικός μαχητής σε αυτές τις ζώνες, ο Augusto Sanchez, εκτελέστηκε από τους κυβερνητικούς χωρίς δίκη, αφού πιάστηκε αιχμάλωτος. Η κυβέρνηση χαρακτήρισε τους αντάρτες «ληστές» και επιδείκνυε αρκετά ελάχιστο σεβασμό για τη ζωή εκείνων που συνελάμβανε.

Σύμφωνα με τον Moscu, εκτός από τον Augusto Sanchez, οι ακόλουθοι σύντροφοί μας εν όπλοις δολοφονήθηκαν από την κυβέρνηση Κάστρο: Rolando Tamargo, Sebastian Aguilar Jr και Ventura Suarez που τουφεκίσθηκαν, ο Eusebio Otero που βρέθηκε νεκρός στο κελί του και ο Raul Negrin, που βασανίστηκε τόσο άγρια που αυτοπυρπολήθηκε. Πολλοί άλλοι συνελήφθησαν και στάλθηκαν στη φυλακή, μεταξύ των οποίων και οι Montesto Pineiro, Floreal Barrera, Suria Linsuain, Manuel Gonzalez, José Acena, Isidro Moscu, Norberto Torres, Sicinio Torres, José Mandado Marcos, Placido Méndez, και Luis Linsuain (οι δύο τελευταίοι ήταν αξιωματικοί του στρατού των ανταρτών). Ο Fransisco Aguirre πέθανε στη φυλακή, ο Victoriano Hernandez, άρρωστος και τυφλός εξαιτίας των βασανιστηρίων στις φυλακές, αυτοκτόνησε και ο José Alvarez Micheltorena πέθανε λίγες εβδομάδες αφότου βγήκε από τη φυλακή.

Η κατάσταση των ελευθεριακών της Κούβας γινόταν όλο και πιο τεταμένη κάθε μέρα που περνούσε. Η αποτυχημένη εισβολή στον Κόλπο των Χοίρων, στην Playa Giron, νότια της επαρχίας Matanzas, στις 17 Απρίλη 1961 -μια περιπέτεια χρηματοδοτούμενη και άσχημα προγραμματισμένη από τη CIA- έδωσε στην κυβέρνηση τη δικαιολογία που χρειαζόταν για να διαλύσει πλήρως την εσωτερική αντιπολίτευση, στην οποία βεβαίως συμπεριλαμβάνονταν και οι αναρχικοί, και να εδραιώσει την εξουσία της.

Την Πρωτομαγιά του 1961, ο Κάστρο δήλωσε ότι η κυβέρνησή του είναι «σοσιαλιστική» - στην πράξη, σταλινική. Αυτό έθεσε τους ελευθεριακούς τόσο εντός όσο και εκτός Κούβας μπροστά σε ένα ηθικό δίλημμα: Το καθεστώς απαίτησε την πιο αποφασιστική υπο-

ταγή των υποστηρικτών και των αγωνιστών της, και δεν αναγνώρισε την αποχή ή την ουδέτερη θέση. Αυτό σήμαινε ότι κάποιος είτε κοιμόταν με εγκληματίες είτε πέθαινε από αϋπνία, δηλαδή, κάποιος που είτε υποστήριζε το καθεστώς, πήγαινε στην εξορία ή στο νεκροταφείο.

Σε προηγούμενες εποχές, υπήρχαν άλλες διαδρομές. Κατά τον 19ο αιώνα, κάποιος θα μπορούσε να υιοθετήσει τις θέσεις των αυτονομιστών ή να μην λάβει υπόψη του το ζήτημα της ανεξαρτησίας. Όταν ο Machado ή ο Batista ήταν στην εξουσία, οι ελευθεριακοί θα μπορούσαν να δηλώνουν αντιπολιτικοί ή να συνεργάζονταν με τις ομάδες της αντιπολίτευσης με την πιο κοντινή συγγένεια στις αναρχικές ιδέες - αριστερές επαναστάτες ή φιλελεύθερες ή σοσιαλδημοκρατικές πολιτικές ομάδες. Αλλά η Τρίτη Δημοκρατία, προεδρευόταν από έναν εκκολαπτόμενο δικτάτορα, προσφέροντας μόνο τέσσερις εναλλακτικές λύσεις: θέτοντας κάποιος τον εαυτό του κάτω από τον έλεγχο του δικτάτορα, φυλακή, εκτελεστικό απόσπασμα ή εξορία.

Λίγους μήνες αφότου ο Φιντέλ Κάστρο δήλωσε ότι είναι μαρξιστής-λενινιστής, συνέβη ένα γεγονός χωρίς προηγούμενο στην ιστορία του κουβανικού αναρχισμού. Ο Manuel Gaona Sousa, παλαιός εργάτης των σιδηροδρόμων από την εποχή του Enrique Varona και της CNOC, ελευθεριακός μαχητής ολόκληρη τη ζωή του, ένας από τους ιδρυτές της ALC, και κατά τα πρώτα χρόνια του καστρισμού, γραμματέας σχέσεων της ALC -και ως εκ τούτου ο άνθρωπος που ερχόταν σε επαφή με τους αναρχικούς, μέσα ενημέρωσης και οργανώσεις- πρόδωσε τα ιδανικά και τους συντρόφους του. Σε ένα κείμενο με τίτλο *Μια Αποσαφήνιση και μια Δήλωση των Κουβανών Ελευθεριακών*, με ημερομηνία και υπογραφή στη Marianao στις 24 Νοεμβρίου 1961, ο Gaona κατήγγειλε τους Κουβανούς αναρχικούς που δεν συμμερίζονταν τον ενθουσιασμό του για την επανάσταση του Κάστρο. 8

Μετά τις πρώτες συγκρούσεις με τα πιο σταλινικά τμήματα του Κομμουνιστικού Κόμματος, έγινε κατανοητό στην ALC ότι το καθεστώς, καθ' οδόν προς τον ολοκληρωτισμό, δεν θα επέτρεπε την ύπαρξη μιας αναρχικής οργάνωσης, ή ακόμα και τη διάδοση των αναρχικών ιδεών. Το Κόμμα ήθελε να τακτοποιήσει τους λογαριασμούς τους με τους αναρχικούς. Από την πλευρά του, ο Gaona προτίμησε να σώσει το τομάρι του με την προσχώρησή του στο εχθρικό στρατόπεδο, αφήνοντας πρώην συντρόφους του να φροντίσουν τον εαυτό τους.

Σε όλα τα εδάφη και σε όλα τα γεωγραφικά πλάτη έχουν υπάρξει πάντα εκείνοι που έχουν αγκαλιάσει και στη συνέχεια απορρίψει τις ελευθεριακές ιδέες. Σε σχέση με αυτό, ο Gaona δεν έκανε δεν κάτι ασυνήθιστο. Η αποχώρηση από τον αναρχισμό από εξέχο-

ντες αναρχικούς δεν ήταν κάτι καινούργιο. Άνθρωποι με ίση ή μεγαλύτερη ευθύνη από τον Gaona στις κουβανικές αναρχικές οργανώσεις το είχαν κάνει, ανταλλάσσοντας τις κοινωνικές τους απόψεις με την κουβανική εκλογική πολιτική. Για παράδειγμα, ο Enrique Messonier πέρασε στο Partido Liberal (Φιλελεύθερο Κόμμα) το 1901, ο Antonio Penichet στο Partido Auténtico (Αυθεντικό Κόμμα) στις αρχές της δεκαετίας του 1930 και ο Helio Nardo στο Partido Ortodoxo (Ορθόδοξο Κόμμα) στα τέλη της δεκαετίας του 1940. Οι πράξεις αυτές δεν θεωρήθηκαν προδοτικές από την πλειοψηφία των ελευθεριακών αγωνιστών. Απλώς πίστεψαν ότι αυτοί οι πρώην σύντροφοι είχαν το δικαίωμα να επιλέξουν το δικό τους πολιτικό πεπρωμένο, και εκείνοι που άλλαξαν πεποιθήσεις δεν αναθεματίστηκαν ποτέ. Εκτός αυτού, δεν είχαν αλλάξει δραστικά τις βασικές τους θέσεις και δεν συνδέθηκαν οι ίδιοι με κόμματα της άκρας δεξιάς ή με άλλα απολυταρχικά ή θρησκευτικά κόμματα. Αλλά η περίπτωση Gaona δεν ήταν η ίδια. Όχι μόνο συμμαχησε με τις αντιδραστικές δυνάμεις που κυβερνούσαν την Κούβα, αλλά και ο ίδιος απείλησε να καταγγείλει ως «πράκτορες του ιμπεριαλισμού» πρώην συντρόφους που δεν συμμερίζονταν την ψευδοεπαναστατική του στάση όσον αφορά τις πρόσφατα συγκροτημένες Επιτροπές Υπεράσπισης της Επανάστασης - οι οποίες, φυσικά, έφερναν φυλάκιση ή το εκτελεστικό απόσπασμα για όποιον διαφωνούσε.

Ο Gaona προχώρησε ακόμη περισσότερο, αναγκάζοντας αρκετούς ηλικιωμένους αναρχικούς, όπως ο Rafael Serra και ο Francisco Bretau, να γίνουν συνεργοί στην προδοσία του μέσα από ένα ντοκουμέντο στο οποίο προσπάθησε να «διευκρινίσει» στους αναρχικούς του εξωτερικού «ότι μια ύπουλη εκστρατεία διεξάγεται στον ελευθεριακό Τύπο της χώρας σας ... όσον αφορά την Κουβανική Επανάσταση» με σκοπό τη «συλλογή χρημάτων για τους ελευθεριακούς κρατούμενους... για να φυγαδεύσει αυτούς και τις οικογένειές τους έξω από τη χώρα». Το ντοκουμέντο αυτό καταφέρεται ενάντια σε αυτό που ο Gaona θεώρησε «φάρσα, ανευθυνότητα και κακή πίστη» από την πλευρά των πρώην συντρόφων του που τώρα βρίσκονταν στην εξορία ή είχαν βρει καταφύγιο σε κάποια πρεσβεία. Στη συνέχεια, στην πρώτη παράγραφο διασφάλιζε ότι δεν υπήρχε σε ολόκληρο το νησί «ένας έστω ελευθεριακός σύντροφος που να έχει τεθεί υπό κράτηση ή να διώκεται για τις ιδέες του». Και αυτό όταν ο Gaona εκδίωξε όλους τους αναρχικούς από την ALC και διέλυσε την οργάνωση! 9

Στη δεύτερη παράγραφο του ντοκουμέντο του Gaona γινόταν λόγος ότι δεν υπήρχαν κανενός είδους πολιτικές ή θρησκευτικές διώξεις στην Κούβα, και στη συνέχεια προσπάθησε να εξισώσει τους κρατούμενους στον Κόλπο των Χοίρων με τις δυνάμεις της αντιπολίτευσης στην Κούβα, συμπεριλαμβανομένων, φυσικά, των αναρχικών. Για την

καταπολέμηση αυτής της απειλής, υπήρχε μια «ακραία επαγρύπνηση στους ανθρώπους μέσω των επιτροπών για την Υπεράσπιση της Επανάστασης» -μία σε κάθε τετράγωνο- «ενάντια στους τρομοκράτες». Ο Gaona δικαιολογεί έτσι την τρομοκρατία του κράτους εναντίον του λαού μέσω επιτροπών πληροφοριοδοτών με τις οποίες απαντούσε στην επίφοβη κρατική υπηρεσία ασφαλείας. Επίσης, άφησε να εννοηθεί ότι κάθε πολίτης που δεν επικροτούσε αυτήν την «επαναστατική» διαδικασία, αυτές τις ενοχλητικές επιτροπές, ήταν ένας προδότης που άξιζε να καταγγεληθεί.

Ο Gaona, στη συνέχεια, είπε και άλλα ψέματα όταν δήλωσε ότι «σχεδόν το σύνολο των ελευθεριακών αγωνιστών στην Κούβα έχει ενσωματωθεί στους διακριτούς “Οργανισμούς της Κουβανικής Επανάστασης”», τους οποίους κατονόμασε ως «μαζικές οργανώσεις». Στη συνέχεια καυχήθηκε ότι η «ολοκλήρωση» αυτών των αγωνιστών ήταν η «συνέπεια της γείωσης [στην πραγματικότητα]... του συνόλου των άμεσων στόχων του προγράμματός μας... και ο λόγος ύπαρξης του διεθνούς αναρχικού και του διεθνούς εργατικού κινήματος». Εδώ μπορεί κανείς να αντιληφθεί πλήρως την πρόθεση και την κατεύθυνση του εν λόγω ντοκουμέντου. Σύμφωνα με τον Gaona, οι αναρχικοί «ενσωματώθηκαν» οι ίδιοι αυθόρμητα στον δεσποτισμό του Κάστρο, διότι ενσαρκώνει το στόχο όλων των κοινωνικών αγώνων για περισσότερο από έναν αιώνα. Μάλιστα, πηγαίνει πέρα από αυτό, λέγοντας ότι ο δεσποτισμός του Κάστρο ενσαρκώνει την πραγματική ατζέντα και τον σκοπό όλων των αναρχικών του κόσμου.

Ο Gaona τελειώνει με μια προτροπή προς τους μη Κουβανούς αναρχικούς «να μην εκπλήσσονται από τις κακές προθέσεις και τις ψευδείς πληροφορίες που θα δεχθούν από εκείνους... στην υπηρεσία, συνειδητή ή ασυνειδητή, της κουβανικής αντεπανάστασης, οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να παραμένουν κουφοί και τυφλοί μπροστά στην πραγματικότητα... της πιο προοδευτικής, δημοκρατικής και ανθρωπιστικής Επανάστασης της ηπείρου μας». Τέλος, δηλώνει ότι είναι απαραίτητο να υποστηριχθεί ο καστρισμός και «να πάρουμε τα όπλα» για την άμυνά του, χαρακτηρίζοντας «προδότες και δειλούς» εκείνους που «με το πρόσχημα των διαφορών ή των θρησκευτικών αντιλήψεων» αντιτίθενται σε αυτό το όμορφο όνειρο.

Γίνεται ευρύς λόγος για το ντοκουμέντο αυτό εδώ, διότι θα βοηθήσει τον αναγνώστη να κατανοήσει καλύτερα τις απαίσιες συνέπειές του τα επόμενα χρόνια. Ο Gaona στο τέλος της ζωής του, είχε προδώσει τους συντρόφους του, αλλά ακόμα χειρότερα, ανάγκασε πέντε ηλικιωμένα μέλη του κουβανικού αναρχικού κινήματος - κάποιους με ήδη ασθενική υγεία- να εγκρίνουν αυτή την τερατώδη δήλωση που αναιρεί ακριβώς όλες τις ελευθεριακές αρχές, τόσο στο εσωτερικό και έξω από την Κούβα. Οι Vicente Alea, Rafael

Serra, Francisco Bretau, Andrés Pardo και Francisco Calle («Mata») ήταν αυτοί που υπέγραψαν αυτό το ντοκουμέντο μαζί με 16 άλλους που είχαν ελάχιστη ή καμία σχέση με τον κουβανικό αναρχισμό.

Αρκετοί ελευθεριακοί που βρίσκονταν ακόμα στο νησί, απέρριψαν αυτό το μνημείο ατιμίας και, συνεπώς, θεωρούνταν εχθροί της επανάστασης. Έτσι αργά ή γρήγορα αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους. Μεταξύ αυτών ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς διανοούμενους της Κούβας, ο Marcelo Salinas, ο οποίος αν είχε θέσει εαυτόν στην υπηρεσία της δικτατορίας με την υπογραφή του εγγράφου Gaona, θα είχε λάβει όλες τις τιμές και το κύρος που τύραννοι μπορούν να αποδώσουν στους λακέδες τους.

Ενώ ο Gaona πρόδιδε τους πρώην συντρόφους του, δύο Κουβανοί αναρχικοί, ο Manuel Gonzalez και ο Casto Moscu, οι οποίοι εμπλέκονταν στην μεταφορά όπλων και προπαγανδιστικού υλικού, συνελήφθησαν στην Αβάνα. Οδηγήθηκαν σε μια φυλακή της υπηρεσίας κρατικής ασφάλειας και φοβούμενοι ότι θα εκτελεσθούν -κοινή μοίρα για τους «αντεπαναστάτες»- απελευθερώθηκαν υπό τις διαταγές του διοικητή κάποιου τμήματος, ο οποίος ήταν εξοικειωμένος με το έργο των ελευθεριακών στο εργατικό κίνημα και ο οποίος ανέφερε με υπερηφάνεια ότι γνώριζε τους Serra και Salinas από το παρελθόν. Οι Gonzalez και Moscu χρειάστηκαν έτσι λίγη ώρα για να μεταβούν απευθείας από τη φυλακή στην Πρεσβεία του Μεξικού, όπου έγιναν δεκτοί σχεδόν χωρίς διατυπώσεις. Και οι δύο πήραν το δρόμο της εξορίας μέσω Μεξικού και επανενώθηκαν αργότερα με τους συντρόφους τους στο Μαϊάμι.

Σημειώσεις

1. Αυτό αποτελεί μία από τις τυπικές περατώσεις μετονομασίας. Για παράδειγμα οι Fuerzas Armadas (Ένοπλες Δυνάμεις) έγιναν οι Fuerzas Armadas Revolucionarias (Επαναστατικές Ένοπλες Δυνάμεις) και το ναυτικό σώμα Marina de Guerra έγινε Marina de Guerra Revolucionaria.

2. Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι (1896-1936). Ηγετικό μέλος της μαχητικής Federation Anarquista Iberica (FAI - Ιβηρική Αναρχική Ομοσπονδία). Σκοτώθηκε στο μέτωπο της Μαδρίτης ενώ πολεμούσε κατά του φασισμού κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου.

3. «Ανθρωπισμός» («Humanism») σήμαινε ή, τουλάχιστον, ασχολείτο, με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτικής, κοινωνικής και θρησκευτικής ελευθερίας, κοινωνική δικαιοσύνη καθώς και τη διάσωση του Κουβανού αγρότη από τη μιζέρια μέσω της αγροτικής μεταρρύθμισης. Εντέλει, υποσχόταν τη δημιουργία ενός ειδυλλιακού Κου-

βανικού κράτους κατά πολύ διαφορετικού από τα άλλα που υπήρξαν στο ημισφαίριο. Οι διάφορες αντικομμουνιστικές οργανώσεις είχαν εναγκαλιστεί την όλη ιδέα ως σημείο αντίθεσης στη μαρξιστική επιρροή στο εσωτερικό της CTC. Από την πλευρά τους, οι Κουβανοί αναρχικοί -μαζί με τον λαό γενικά και, συγκεκριμένα, την εργατική τάξη-, δεν έδωσαν προσοχή στον «Ανθρωπισμό».

4. Η ALC είχε ήδη δημοσιεύσει το «Κάλεσμα στο 10ο Συνέδριο» στις 15 Νοεμβρίου στην «Solidaridad Gastronomica», όπου διατεινόταν ότι «το Συνέδριο της CTC, στο οποίο υποφέραμε τόσο πολύ, το μόνο ζήτημα σημασίας που συζητήθηκε ήταν η αναδιανομή των θέσεων στην ηγεσία». Το Κάλεσμα της ALC κατέληγε ότι «ελπίζουμε ότι το Συνέδριο θα αποτελέσει ένα βήμα μπροστά προς την υιοθέτηση του επαναστατικού συνδικαλισμού» και για να το πετύχει, το Συνέδριο εισήλθε βαθιά στα προλεταριακά ζητήματα, παρά να ασχοληθεί με προσωπικότητες. Φυσικά, τίποτα δεν έγινε.

5. Νωρίτερα τον ίδιο χρόνο, οι αναρχοσυνδικαλιστές σημείωναν σε ένα άρθρο στην ίδια εφημερίδα, ότι ο νέος Οργανικός Νόμος του υπουργείου Εργασίας, στο όνομα της «υψηλής ασφάλειας» και της «δικαιοσύνης» θα οδηγούσε στο ότι καθώς οι αποφάσεις θα παίρνονταν στα κρατικά κλιμάκια για όλους τους εργαζόμενους, αυτό θα δημιουργούσε τον πατερναλισμό και, από την άλλη, το ότι οι εργαζόμενοι θα μεταβάλλονταν σε υπηρετικό προσωπικό.

6. Ένα μήνα πριν η *El Libertario* αφιέρωσε την έκδοσή της της 9 Ιουλίου «στην γιορτή για την ηρωική στάση των αναρχικών τον Ιούλιο του 1936 στην έναρξη του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου/Επανάστασης. Τα εξόριστα μέλη της CNT στην Κούβα, ενθουσιασμένα για τον θρίαμβο της Κουβανικής Επανάστασης, πρότειναν τη βίαιη εκθρόνιση του Ισπανού δικτάτορα Φρανσίσκο Φράνκο. Στην ίδια έκδοση υπήρχε αφιέρωμα στον Ισπανικό Εμφύλιο Πόλεμο καθώς και ένα κείμενο για τη δράση της ALC καά της δικτατορίας Batista.

7. Το ακρωνύμιο «MAS» στην ισπανική γλώσσα σημαίνει περισσότερα.

8. Με την ανάδυση του Κάστρο στην εξουσία, ο Gaona τροφοδοτούσε συνεχώς με άρθρα υπέρ του Κάστρο την εφημερίδα της ALC *Solidaridad Gastronomica*. Αυτό δεν εμπόδισε, ωστόσο, τον Κάστρο να κλείσει την εφημερίδα.

9. Η κυβέρνηση δεν σχημάτισε ψεύτικη ALC με επικεφαλής τον Gaona, μια και -πιθανώς- τον θεωρούσε παροπλισμένο που ίσως δημιουργούσε προβλήματα στο μέλλον.